OPEN JAARVERSLAG

RBL
Midden-Gelre

REGIONAAL BUREAU LEERLINGZAKEN

Schooljaar 2019-2020

JAARVERSLAG

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

1 Regionaal Bureau Leerlingzaken Midden-Gelre

2 Voor jeugdigen op school (5-23 jaar)

3 Voor jeugdigen zonder school (5-23 jaar)

4 Voor jongeren in kwetsbare positie (16-23 jaar)

Bijlagen

Begrippenlijst

Voorwoord

Met alles wat we doen, bewaken we het recht op leren en ontwikkelen

Wat een bijzonder schooljaar hebben we achter de rug! En ook het huidige schooljaar is allerminst gewoon. In dit jaarverslag blikken we terug op het schooljaar 2019 -2020. Ondanks de impact van de Covid-19 crisis, hebben we mooie resultaten bereikt waar we trots op zijn.

Zo is 78% van alle 22-jarigen dit jaar in het bezit van een startkwalificatie. Scholen weten ons steeds beter te vinden; al een aantal jaar is een stijgende trend te zien in het aantal meldingen van ongeoorloofd schoolverzuim. De consulenten van het Schakelpunt begeleidden meer jeugdigen die de overstap maakten naar arbeid. Daarnaast is het ons gelukt om het aantal vrijstellingen voor het volgen van ander onderwijs te laten afnemen. Vanuit onze gedachte dat iedere jeugdige recht heeft op leren en ontwikkelen, kijken we kritischer naar de vrijstellingen en leveren we maatwerk zodat jeugdigen een voor hen passend traject kunnen volgen. We hebben deze jeugdigen nu beter in beeld. We monitoren ze en begeleiden ze waar nodig.

Ook zijn we erg blij dat gemeente Renkum in april toetrad tot het RBL voor het uitvoeren van de gemeentelijke leerplichttaken. Dit versterkt onze werkwijze in de regio van een doorlopende lijn tussen leerplicht en RMC.

En toen kwam halverwege het schooljaar de Covid-19 crisis. De impact van de schoolsluiting was groot op jeugdigen, scholen en op ons werk. De ondersteuningsbehoefte veranderde en daar speelden we flexibel op in. De jeugdigen die niet deelnamen aan onderwijs op afstand benaderden we nog meer vanuit maatschappelijke zorg in plaats van handhaving op verzuim. Als het nodig was, deden we een deurbezoek met als doel om de jeugdige en/of ouders weer in contact te brengen met school. Een gebrek aan motivatie was vaak een reden voor een jeugdige om niet deel te nemen aan het onderwijs op afstand, maar ook ervaarden jeugdigen soms weinig steun vanuit hun thuisnetwerk of hadden ze geen technische leermiddelen voorhanden. In onze dienstverlening bleek dat voor de meest kwetsbare jeugdigen alleen digitaal contact te weinig was. Om deze jeugdigen in beeld te houden, nodigden we ze al snel weer uit voor een gesprek en deden we deurbezoeken.

Het was en is een bijzondere tijd. Ons hele team beweegt flexibel en creatief mee met de dynamiek en zet door om met alles wat ze doet het recht op leren en ontwikkelen te bewaken.

Inge Hoogland

RBL werkt in:

Uitvoeren van leerplicht-, kwalificatieplichtwet, RMC en Schakelpunt onderwijs-werk
Uitvoeren van kwalificatieplichtwet mbo, RMC en Schakelpunt onderwijs-werk

Interview

Renkum sluit aan bij het RBL

Sinds april 2020 is de gemeente Renkum aangesloten bij het Regionaal Bureau Leerlingzaken. Wethouder onderwijs Marinka Mulder en beleidsadviseur Evelien Bergman vertellen over hun ervaringen en overwegingen.

Marinka Mulder, wethouder onderwijs gemeente Renkum

Waarom was Renkum nog niet aangesloten?

Marinka Mulder: "De gemeente Renkum vond en vindt het belangrijk dat er tussen leerplicht, het sociaal team en de Renkumse scholen een goede samenwerking is en er korte lijnen zijn. Toen het RBL ontstond, was voor Renkum nog niet duidelijk wat de regionalisering van deze taak zou opleveren en is er bewust voor gekozen de functie van leerplichtambtenaar in huis te houden om zo de korte lijnen met het sociaal team en scholen te waarborgen. Nu zien we dat het RBL van grote meerwaarde is en hebben we ons aangesloten."

Wat waren de overwegingen om aan te sluiten bij het RBL?

Evelien Bergman: "Eigenlijk was het een heel natuurlijk moment, want onze leerplichtambtenaar kreeg intern een andere functie. We hebben toen opnieuw de overweging gemaakt en onderzocht wat de meerwaarde zou zijn om aan te sluiten bij het RBL. Een belangrijk argument was ook dat onze toenmalige leerplichtambtenaar de aansluiting miste met beleid en zichzelf wel in een kwetsbare positie vond zitten als éénpitter. Ook is er de wens om steeds meer in te zetten op preventie en daar kan de kennis en kunde van het RBL bij helpen."

Wat is de meerwaarde voor jouw werk als beleidsadviseur?

Evelien Bergman: "Leerplicht is een belangrijke schakel in de transformatie binnen het sociaal domein. Het heeft een signalerende functie en is een belangrijke verbinding met het onderwijs. We zien dat gemeenten om ons heen vergelijkbare uitdagingen hebben, en door in regionaal verband samen te werken kunnen we van elkaar leren en elkaar versterken."

Welke opgaven ziet de gemeente Renkum voor de toekomst?

Marinka Mulder: "Ook hier is preventie het sleutelwoord. Wij willen er met elkaar voor zorgen dat kinderen gelijke kansen krijgen op een goede toekomst. Sommige kinderen ervaren daar drempels bij en met elkaar als gemeente, scholen en leerplicht kunnen we er voor zorgen dat die drempels geen belemmering zijn. Bovendien gaat het professionele gesprek tussen leerplichtambtenaar en gemeenten in regionaal verband ons helpen om te bepalen: waar is zorg voor nodig en wat hoort bij opgroeien."

Hoe is het van meerwaarde voor de Renkumse inwoners?

Marinka Mulder: De Renkumse kinderen, gezinnen en scholen kunnen er ook in de toekomst van op aan dat we het kind centraal stellen. Door deze regionale samenwerking blijven we toegerust en ook kritisch op wat we lokaal beter kunnen organiseren.

Kengetallen gemeente Renkum na 1 april 2020	
Vrijstellingsaanvragen	8
Thuiszitters	27
Leerlingen met verzuim	21

1

HET RBL MIDDEN-GELRE

Het Regionaal Bureau Leerlingzaken Midden-Gelre (RBL) is onderdeel van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR SDCG). De MGR bestaat uit vier samenwerkingsmodules. Naast het RBL zijn dit: Het Werkgeverservicepunt Midden-Gelderland (WSP), Inkoop sociaal domein en het werkgeverschap sociale werkvoorziening. Binnen de MGR zoeken we naar samenwerkingsmogelijkheden om de dienstverlening richting onze inwoners te verbeteren.

MISSIE

Het RBL is dé gids voor jeugdigen van 5 tot 23 jaar in het recht op leren en ontwikkelen.

VISIE

Met jeugdigen én met betrokkenen uit hun leven komen we tot een perspectief voor een passende plek in de samenleving door het recht op leren en ontwikkelen te bewaken.

Doelgroep

Wij zetten ons in voor alle leerlingen en jeugdigen van 5 tot 23 jaar zonder start-kwalificatie die woonachtig zijn in de gemeenten Arnhem, Duiven, Lingewaard*, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.

De gemeente Renkum heeft met ingang van 1 april 2020 ook haar toezicht op het naleven van de Leerplichtwet overgedragen aan het RBL. Tot 1 april hebben wij voor deze gemeente alleen toezicht gehouden op naleving van de kwalificatieplicht op het mbo en het uitvoeren van de gemeentelijke RMC-taken. Op pagina 3 vertellen wethouder Marinka Mulder en beleidsadviseur Evelien Bergman over deze stap.

** Voor de gemeente Lingewaard voeren wij alleen de kwalificatieplichtwet op het mbo en de gemeentelijke RMC-taken uit.*

Wat doen we?

Alles wat we doen heeft als doel het recht op leren en ontwikkelen te bewaken. We motiveren, stimuleren, gidsen en begeleiden jeugdigen om, waar dat kan, zo snel mogelijk weer deel te nemen aan het onderwijs om een startkwalificatie te behalen. Deze start-kwalificatie geeft jeugdigen een betere uitgangspositie op de arbeidsmarkt.
Op 17-jarige leeftijd heeft 22% een start-kwalificatie, op 22-jarige leeftijd is dit 78%.

Wij werken vanuit de Leerplichtwet en de gemeentelijke RMC-taken. Het RBL monitort de schoolloopbaan van de jeugdigen. Als enige organisatie met deze informatie, zijn we een unieke en waardevolle samenwerkingspartner voor het onderwijs, de gemeenten en andere ketenpartners binnen het sociaal domein. We focussen ons op jeugdigen die (vermoedelijk) ongeoorloofd verzuimen op school, die thuiszitten en (tijdelijk) geen onderwijs volgen, die voortijdig de school verlaten (vsv) en we monitoren jongeren in een kwetsbare positie. Met het Schakelpunt onderwijs-werk focussen we ons op jeugdigen die vanuit mbo 1 en 2 uitstromen naar werk. We zijn vaak gesprekspartner binnen gemeenten en onderwijs over de aanpak van verzuim en vsv bij deze jeugdigen.

Wanneer terug naar school gaan (tijdelijk) niet mogelijk is, zoekt het RBL samen met de jeugdige, en betrokkenen in hun leven, naar een passend alternatief. In sommige gevallen kan dit bijvoorbeeld leiden tot een (tijdelijke) vrijstelling van de leerplicht.

Naast het uitvoeren van de bovenstaande taken, participeren we in een aantal opdrachten uit het regionaal vsv-programma. Dit doen we als programmaleider en ambassadeur in de Sluitende Keten en als projectleider van Start & Go MBO. Tot slot bieden we loopbaanadvies aan jeugdigen tot 27 jaar in de gemeente Arnhem die een uitkering ontvangen en de scholingsplicht opgelegd hebben gekregen. Deze taak koopt de gemeente Arnhem apart in bij het RBL.

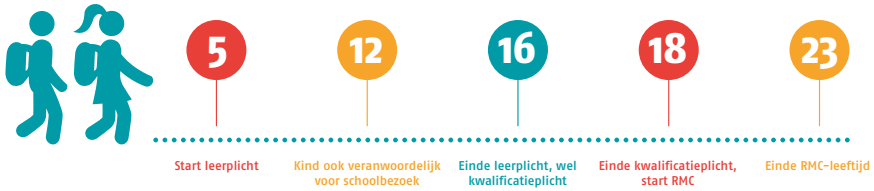

Aantal jeugdigen in regio met startkwalificatie

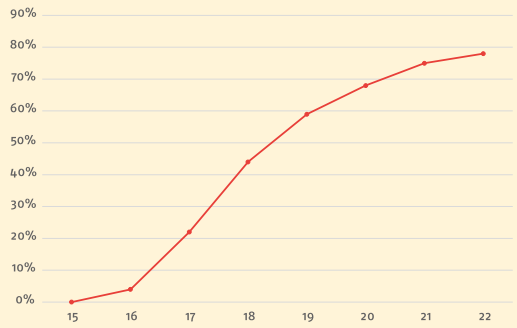

2

JEUGDIGEN OP SCHOOL

Het aanpakken en tegengaan van ongeoorloofd schoolverzuim is één van de belangrijkste taken van het RBL. Door samen met de school verzuim tijdig te signaleren, kunnen we schooluitval voorkomen. In de gesprekken met jeugdigen achterhalen de consulenten wat de oorzaak is van het schoolverzuim en hoe de jeugdige, met de juiste ondersteuning, zo snel mogelijk weer naar school kan gaan. Wanneer achterliggende problemen de oorzaak zijn van het schoolverzuim, is samenwerking in de sociale keten van groot belang. Bijvoorbeeld bij persoonlijke problemen of problemen in de thuissituatie.

Het schooljaar 2019-2020 was een bewogen jaar. De uitbraak van Covid-19 en de schoolsluiting die daarop volgde op 16 maart 2020, zorgde - tijdelijk - voor een andere aanpak vanuit het RBL. Hierbij keken we continu naar wat er nodig was voor de jeugdigen. Omdat onze dienstverlening veranderde, is dit hoofdstuk opgesplitst in een deel over de periode tot aan de schoolsluiting van 16 maart en de periode erna. Door de gevolgen van de uitbraak van Covid-19 kunnen we de cijfers van schooljaar 2019-2020 en 2018-2019 niet vergelijken.

Jeugdigen met verzuim

De consulenten van het RBL werken volgens de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). Om schoolverzuim adequaat te kunnen aanpakken, is een goede verzuimaanpak op scholen erg belangrijk. Zij signaleren verzuim en zijn verplicht dit bij ons te melden. De consulent overlegt na een melding met school:

- Hoeveel uur is een jeugdige afwezig geweest?
- Waarom is de jeugdige afwezig?
- Welke acties heeft school al ondernomen?

In het schooljaar 2019-2020 is van 2.415 (3,8%) van de 63.576 schoolgaande jeugdigen (5 tot 23 jaar) in de regio verzuim gemeld bij het RBL. In het schooljaar 2018-2019 was dit 4%. Van de gemelde jeugdigen is 62% nog leer- of kwalificatieplichtig.

83% van het verzuim werd voor 16 maart 2020 gemeld. In het schooljaar 2018-2019 was dit voor 16 maart 2019 68%. Dit laat zien dat ook in schooljaar 2019-2020 (tot aan de schoolsluiting) de groei in het aantal meldingen doorzette. Na de schoolsluiting nam deze groei af.

Net als voorgaande jaren komen de meeste verzuimmeldingen van het mbo en vmbo. Dit was ook zo na de schoolsluiting van 16 maart. Wat opviel was dat er na de schoolsluiting wel meer meldingen uit het primair onderwijs kwamen.

Aantal meldingen van verzuim door jeugdigen van 5-23 jaar

Kengetallen	2019 - 2020	2018 - 2019
Alle verzuimmeldingen	3.825	3.973
Verzuimmeldingen met actie consulent RBL	3.016	2.791
Aantal leerlingen met verzuim	2.415	2.509

Verzuim per onderwijssoort in procenten voor en na de schoolsluiting

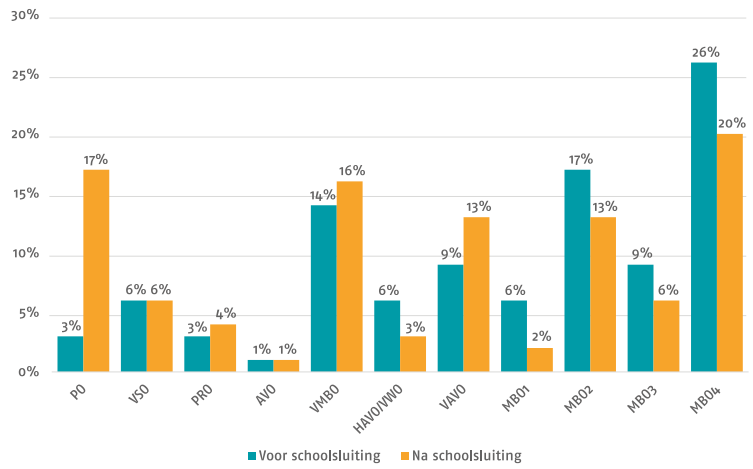

Verzuim per leeftijd in procenten voor en na de schoolsluiting

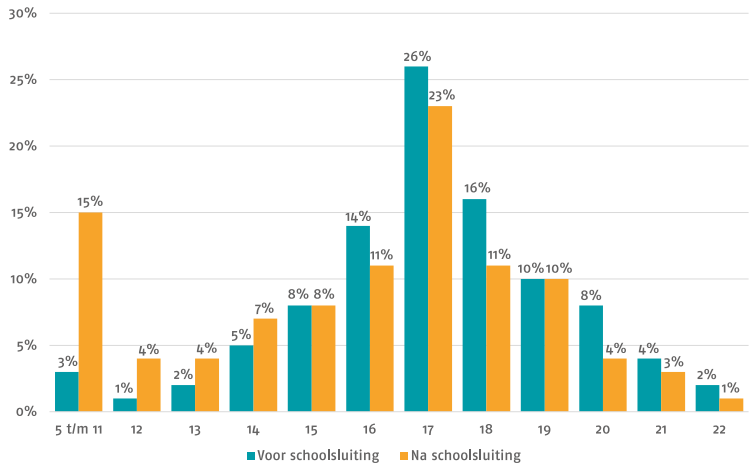

Acties consulenten tot de schoolsluiting van 16 maart 2020

Na het ontvangen van een melding van (vermoedelijk) ongeoorloofd schoolverzuim van een jeugdige, gaat de consulent met informatie van de school in gesprek met de jeugdige. Bij leerplichtige jeugdigen worden ook de ouders betrokken. In het gesprek onderzoekt de consulent of er daadwerkelijk sprake is van ongeoorloofd verzuim en wat de reden hiervan is. Ook brengen we de situatie van de jeugdige zo volledig mogelijk in beeld, zodat er waar nodig vervolgstappen gezet kunnen worden om de schoolgang volledig te hervatten.

De meest voorkomende redenen van verzuim zijn persoonlijke problemen (33%) en motivatieproblemen (19%). Onder persoonlijke problemen vallen onder andere psychische/psychiatrische problemen, ziekte/lichamelijke beperking, gedragsproblemen en problemen in de thuissituatie.

Wanneer een jeugdige extra ondersteuning nodig heeft om de schoolgang te hervatten, kan de consulent van het RBL dit organiseren. Het uitgangspunt is om altijd eerst vrijwillige hulpverlening in te zetten voor alle jeugdigen van 5 tot 23 jaar. Het RBL biedt zelf geen hulpverlening, maar verwijst door naar de juiste partij. De samenwerking met de zorgstructuur van de school en het sociaal team van de gemeente is hierin belangrijk.

Als de vrijwillige ondersteuning onvoldoende resultaat oplevert of als er grote zorgen zijn over de veiligheid en/of gezondheid van een jeugdige, dan kan de consulent voor leerplichtige jeugdigen de strafrechtelijke- (Halt of proces-verbaal) of civielrechtelijke (beschermingstafel) route kiezen. Deze routes staan omschreven in de MAS.

Video Ingrado over de MAS
(klik op de afbeelding om de video te bekijken)

Bron: Ingrado

In alle gevallen monitort en bewaakt het RBL het proces met als doel dat de jeugdige zo snel mogelijk weer volledig meedoet op school. Het recht op leren en ontwikkelen van de jeugdige staat centraal bij de route die de consulent kiest.

31 *proces-verbaal* | **21** *HALT*

Resultaten

Van de leerplichtige jeugdigen hervat 94% de schoolgang. Van de leerplichtige jeugdigen gaat 4% niet meer naar school, omdat zij bijvoorbeeld zijn vrijgesteld van de Leerplichtwet of ondersteuning nodig hebben van hulpverlening. Bij de jeugdigen ouder dan 18 jaar hervat 87% de schoolgang. 13% van de jeugdigen is uitgeschreven van hun opleiding, omdat zij bijvoorbeeld de verkeerde opleidingskeuze hebben gemaakt of omdat zij persoonlijke problemen ervaren. In totaal valt 2% van de jeugdigen buiten de doelgroep. Zij zijn verhuisd naar buiten de regio.

Resultaat verzuimaanpak voor de schoolsluiting 5-23 jaar

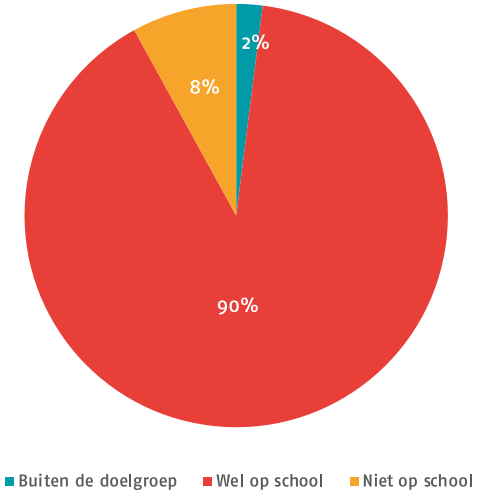

Beginnend verzuim

Wanneer er sprake is van beginnend verzuim wordt niet de hele MAS doorlopen. Na een gesprek met de jeugdige wordt het traject afgesloten. De gemaakte afspraken communiceren we met de jeugdige (en ouders bij leerplichtige jeugdigen) en de school.

Op de meeste vo- en een aantal mbo-locaties in ons werkgebied werken we met preventieve spreekuren bij beginnend verzuim. Dit jaar ging dit vanwege de schoolsluiting ook anders. Tot 16 maart konden we de aanpak beginnend verzuim uitvoeren, daarna niet meer.

Afgelopen schooljaar zijn er 90 jeugdigen uitgenodigd voor een gesprek in het kader van beginnend verzuim. Van deze 90 jeugdigen was voor 43 jeugdigen deze kortdurende interventie voldoende. Zij zijn daarna niet meer gemeld in het kader van schoolverzuim. Net als voorgaande jaren zijn motivatie- en persoonlijke problemen de meest voorkomende redenen van verzuim. Van de jeugdigen hervat 88% de schoolgang.

Hoewel we dit schooljaar niet het hele jaar de aanpak beginnend verzuim hebben kunnen hanteren, zien we wederom dat het aantal jeugdigen met beginnend verzuim, verder teruggloopt. In schooljaar 2018-2019 kwamen we nog in actie voor 231 jeugdigen. Consulenten geven aan dat preventieve inzet vaak niet voldoende is. Er is vaak meer aan de hand, waardoor een kortdurende interventie niet volstaat. Daarnaast zien we dat scholen de afgelopen jaren zelf ook meer aandacht besteden aan schoolverzuim. Beginnend schoolverzuim wordt daardoor minder vaak bij het RBL gemeld. School zet zelf eerst stappen. Dit juichen we vanuit het RBL toe.

Luxe verzuim

De aanpak van luxe verzuim is vaak kortdurend. Bij deze jeugdigen is er niet direct sprake van zorgen over de schoolgang. In het schooljaar 2019-2020 is voor 66 jeugdigen luxe verzuim gemeld. In 24 gevallen is een proces-verbaal opgemaakt. 19 keer is na overleg met de Officier van Justitie een waarschuwing gegeven. Er was een gebrek aan bewijs of meldingen waren te laat gedaan waardoor niet meer onderzocht kon worden of de jeugdige daadwerkelijk ongeoorloofd afwezig was. In elf gevallen was er sprake van een onterechte melding of bleek na onderzoek sprake van geoorloofd verzuim.

66 *leerlingen met luxeverzuim*

24 *proces-verbaal*

Top 3 verzuimredenen beginnend verzuim

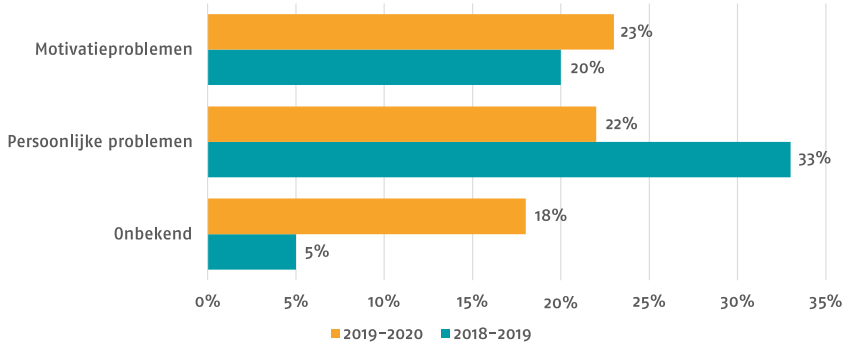

Speerpunt: Acties consulenten na de schoolsluiting van 16 maart 2020

Bij de aankondiging van de schoolsluiting was onze verwachting dat de meldingen bij het RBL in het kader van schoolverzuim snel weg zouden vallen. Niets bleek minder waar. Vanuit scholen en de politiek waren er zorgen over jeugdigen die niet deelnamen aan het onderwijsaanbod op afstand. Jeugdigen waren niet altijd goed in beeld, liepen mogelijk onderwijsachterstanden op en er waren zorgen over mogelijke toename van huiselijk geweld.

Hoewel de mogelijkheid tot handhaving van de Leerplichtwet tijdelijk werd opgeschort, werd de inzet van leerplicht- en RMC-consulenten van groot belang bij het in beeld houden van jeugdigen. Wanneer een school zorgen had om de deelname van een jeugdige aan het onderwijsaanbod op afstand, konden zij een melding doen bij het RBL. In totaal gebeurde dit 646 keer. Consulenten namen contact op met de jeugdige en/of met ouders. Wanneer het niet lukte om contact te leggen, gingen de consulenten op deurbezoek. Dit was 51 keer nodig.

Resultaat verzuimaanpak na de schoolsluiting 5-23 jaar

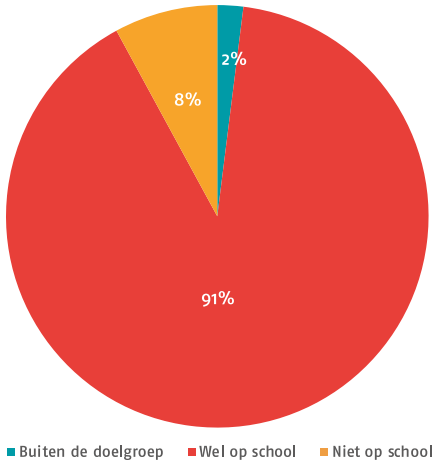

Hoewel een gebrek aan motivatie het meest voorkwam als reden voor jeugdigen om niet deel te nemen aan het onderwijsaanbod op afstand (29%), waren er ook jeugdigen die niet mee konden doen omdat zij geen steun ontvingen van het thuisnetwerk bij het leren (7%) of omdat zij geen technische leermiddelen hadden (3%). Nadat de scholen (gedeeltelijk) opengingen, bleef 5% van de 646 jeugdigen thuis vanwege medische zorgen om de jeugdige of een gezinslid. In alle gevallen probeerde het RBL de jeugdige en/of ouders in contact te brengen met de school, zodat er gekeken kon worden hoe de jeugdige toch zo goed mogelijk kon deelnemen aan het onderwijsaanbod (op afstand).

Resultaten

Van de leerplichtige jeugdigen is 96% nog ingeschreven op school. 2% is dat niet omdat zij bijvoorbeeld vrijgesteld zijn van de Leerplichtwet. Bij de jeugdigen ouder dan 18 jaar zien we dat 80% nog ingeschreven is op school. 19% van de jeugdigen is uitgeschreven. Zij blijven bij het RBL in beeld. Er wordt samen met hen gekeken naar een passende vervolgstap. Ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag is schooljaar 2020-2021 nog niet gestart. We zullen vanuit het RBL vanaf de start van het schooljaar direct contact met scholen leggen om met elkaar de jeugdigen in beeld te brengen en te houden.

Thuiszitters

Naast de zorgen over het onderwijs op afstand, werden door diverse media ook de kansen die dit bood, belicht. Jeugdigen die al langere tijd thuis zaten omdat er op dat moment geen passende onderwijsplek voor hen was, konden door het volgen van afstandsonderwijs soms wel weer tot leren komen.

Interview

"Alles om te voorkomen dat Elles een thuiszitter wordt"

Als er bij veelvuldig verzuim blijkt dat, ondanks verschillende hulpverleningstrajecten, er geen regelmaat komt in de schoolgang van een jeugdige, kan school het RBL vragen te kijken naar andere mogelijkheden. Het RBL gaat dan naast de verzuimmelding de situatie nader onderzoeken om te kijken wat er nodig is voor een duurzaam alternatief.

Het overkwam tiener Elles* nadat ze was begonnen op de mavo. Sinds 2017 is Elles al bekend bij het RBL in verband met schoolverzuim. Er was al hulpverlening geregeld vanuit verschillende trajecten maar toch kwam regelmatige schoolgang niet op gang. Mede omdat er vanuit thuis weerstand was bij het oplossen van het verzuim, bleef Elles thuiszitten.

Tanja Hendriks

Mogelijkheden

Naast overbelasting binnen het gezin speelde ook autisme een rol in het verzuim. Alles bij elkaar zorgde ervoor dat Elles niet goed kon meekomen op school. De zorgcoördinator van de betrokken school nam contact op met het RBL om de situatie te onderzoeken. Marjolein: "Het initiatief hiervan ligt in eerste instantie bij school. Als school geen andere mogelijkheden ziet, schakelt ze ons in. Wij gaan dan na welke partijen betrokken zijn of betrokken zijn geweest. Meestal start dat bij een sociaal team van een gemeente. In dit geval was dat ook zo. Samen kijken we welke hulp er al is en welke hulp er nog meer ingezet kan worden. Het sociaal team is daarin leidend."

Tanja: "Daarnaast heeft het RBL samen met de zorgcoördinator van school gekeken naar de mogelijkheden. Belangrijk daarbij is dat we zoveel mogelijk willen wegblijven van een eventuele vrijstelling. Pas als er echt geen andere oplossing is, kan gekeken worden of een vrijstelling noodzakelijk is". Soms is het nodig om niet alleen binnen de regio de mogelijkheden te verkennen, maar ook daarbuiten. Want voor gemeenten aan de rand van de regio kan de oplossing ook net buiten de regio gevonden worden.

Passende plek

Marjolein: "Toevallig was ik niet lang daarvoor met een collega bij een open dag van de Horizon in Doetinchem geweest waar een jeugdige sprak over haar ervaringen bij de Horizon. Dat verhaal is ons bijgebleven en toen we met Elles in aanraking kwamen, gingen er bij ons belletjes rinkelen. Elles zou hier prima passen". De betrokken consulent van het RBL heeft samen met de zorgcoördinator van school deze oplossing voorbereid en bij het sociaal team voorgesteld.

Belangrijk gegeven: Het RBL kan een maatwerkoplossing niet indiceren maar wel een voorstel doen. Marjolein: "Het sociaal team is vaak heel blij als je met een oplossing komt. De lijntjes naar dit sociaal team zijn wat dat betreft heel strak ingeregeld. Daardoor kun je heel snel met de juiste partijen om de tafel zitten".

Marjolein Kersten

Voorkomen

Tanja: "Het RBL heeft dit proces samen met school voor Elles begeleid en door de constructieve benadering van het sociaal team, hebben we samen een passende oplossing voor Elles gevonden. Het belangrijkste? Elles zit op haar plek en het gaat goed met haar. Volgens haar moeder is ze helemaal opgeleefd". Met deze oplossing zijn waarschijnlijk andere zorgtrajecten voorkomen. Marjolein: "Door samen vanuit het perspectief van de jeugdige te kijken naar oplossingen, houden we de casus klein. Maar uiteindelijk gaat het om de jeugdige. In dit geval hebben we voor Elles geen vrijstelling hoeven te verlenen, en is een andere vorm van onderwijs geregeld en kan ze meedoen in de maatschappij. Daar doen we het voor: Alles om te voorkomen dat Elles een thuiszitter wordt."

** Vanuit privacy oogpunt gebruiken we een gefingeerde naam.*

3

JEUGDIGEN ZONDER SCHOOL
(5-23 JAAR)

Veel van onze aandacht gaat uit naar het voorkomen van schooluitval. Toch kan dit niet altijd worden voorkomen. Bij leer- of kwalificatieplichtige jeugdigen (jonger dan 18 jaar) spreken we dan over thuiszitters. Dit zijn jeugdigen die meer dan 4 weken aaneengesloten hun school niet bezoeken (langdurig verzuim) of die helemaal geen schoolinschrijving hebben. In het laatste geval is er sprake van absoluut verzuim of van een vrijstelling op lichamelijke of psychische gronden. Overige vrijstellingsgronden vallen buiten de definitie thuiszitters. Bij 18 tot 23 jarigen zonder schoolinschrijving spreken we over voortijdig schoolverlaters (vsv'ers).

In dit hoofdstuk maken we geen onderscheid in voor- en na de schoolsluiting van 16 maart 2020. Dit omdat de dienstverlening van het RBL door liep, al was het op een andere manier.
In het begin van de schoolsluiting was de dienstverlening van het RBL vooral digitaal via beeldbellen of telefonisch. Vanaf mei waren er weer face-to-face gesprekken mogelijk met jeugdigen en hun ouders voor wie onze digitale dienstverlening niet toereikend bleek.

In schooljaar 2019-2020 kreeg het RBL van 1.834 jeugdigen een melding van thuiszitten of voortijdig schoolverlaten. Van deze groep zijn er 300 jonger dan 18 jaar (16%). In schooljaar 2018-2019 ging het om 1.878 jeugdigen, waarvan 17% jonger dan 18 jaar. De acties van het RBL zijn erop gericht om jeugdigen zonder schoolinschrijving of vrijstelling - wanneer mogelijk - terug te begeleiden naar school.

Aantal jeugdigen zonder school naar leeftijd 5-23 jaar

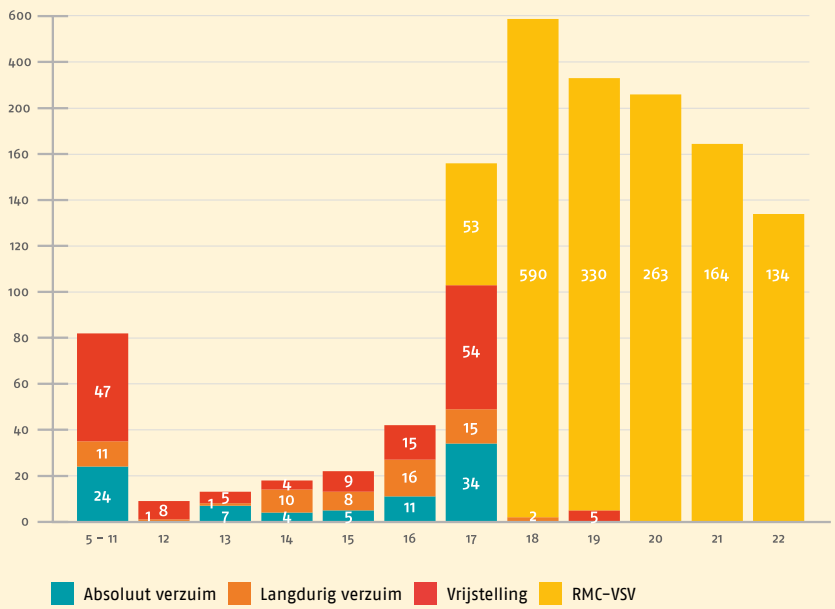

Aantal jeugdigen zonder school in 2019-2020 (5-23 jaar)

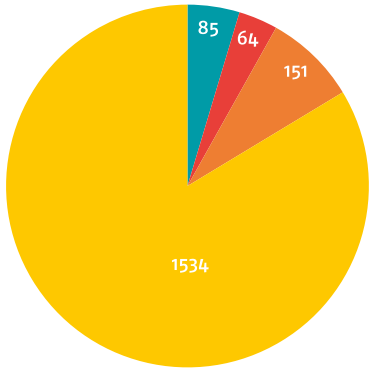

Aantal jeugdigen zonder school in 2018-2019 (5-23 jaar)

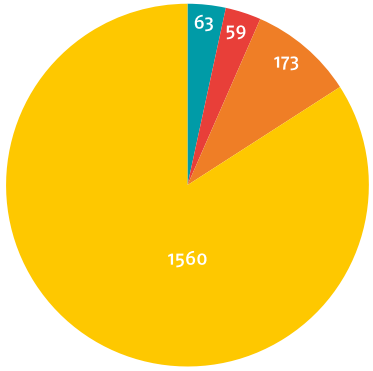

Jeugdigen zonder school met laatst bekende onderwijssoort (5-23 jaar)

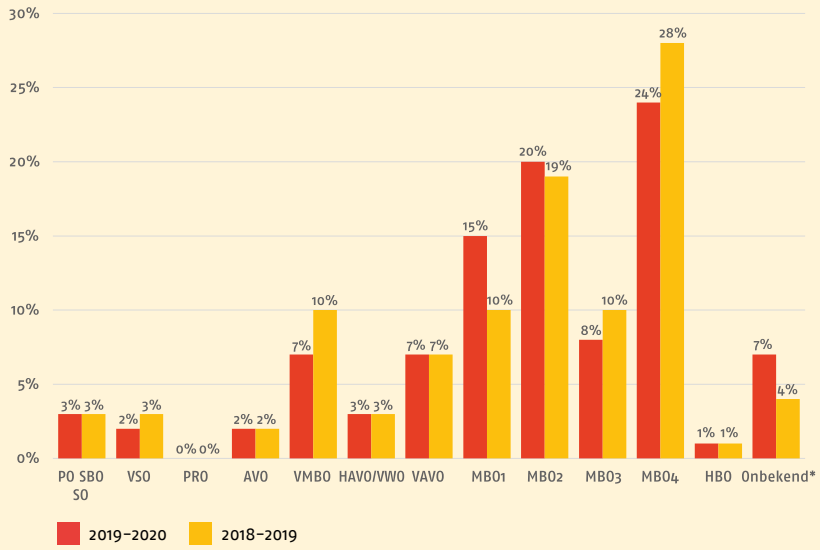

** Geen onderwijs gevolgd of laatste onderwijssoort is niet bekend*

Resultaten thuiszitters (5-18 jaar)

Resultaten	weer op school	niet op school
Absoluut verzuim	37	48
Langdurig verzuim	41	12
Vrijstelling 5 onder a	15	57

Redenen niet op school (5-23 jaar)

Er zijn verschillende redenen waarom jeugdigen soms niet naar school gaan. Deze redenen zijn voor leerplichtige- en niet leerplichtige jeugdigen niet heel anders en al jaren vrijwel gelijk. Bij beide groepen spelen persoonlijke problemen een grote rol bij uitval. Hier vallen bijvoorbeeld psychische problemen, financiële problemen en een combinatie van problemen onder. Bij deze jeugdigen werken we samen met sociale teams, scholen en samenwerkingsverbanden. Het RBL heeft hierin vaak een signalerende en doorverwijzende rol. Het doel is om de jeugdige zo snel mogelijk weer deel te laten nemen aan het onderwijs of om perspectief te bieden op een passende plek.

Daarnaast zien we bij beide groepen dat er regelmatig sprake is van schoolgebonden problematiek. Bij leerplichtige jeugdigen gaat dit vaak om een breuk in de schoolloopbaan, omdat er bijvoorbeeld nog gezocht wordt naar een passende plek of omdat de jeugdige over gaat stappen naar speciaal onderwijs. Bij de niet-leerplichtige jeugdigen is er vaak sprake van een verkeerdere studiekeuze. Zij moeten wachten op een nieuw instroommoment om te switchen van opleiding.

Top 3 redenen thuiszitten (5-18 jaar)

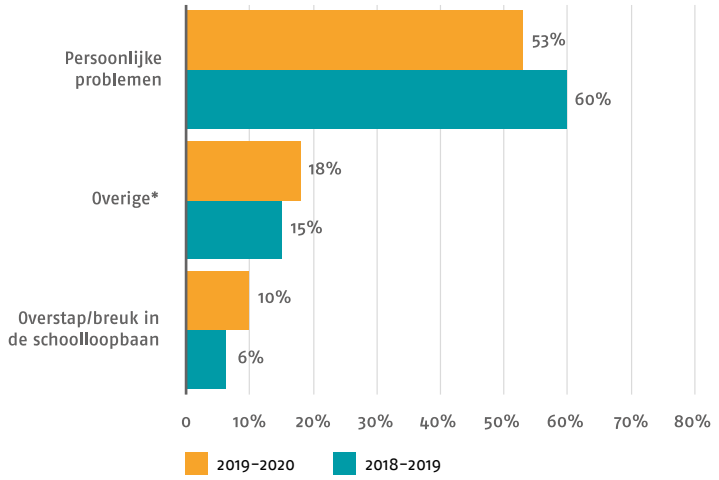

** Het gaat hier om foutieve melding, geen inschrijving bekend en onbekend verzuim*

Top 3 redenen voortijdig schoolverlaten (18-23 jaar)

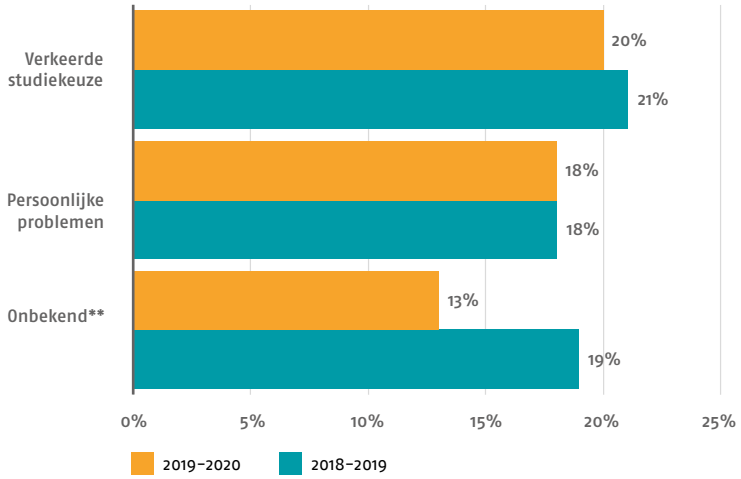

*** Het gaat hier vaak om jeugdigen waarbij na registratie al duidelijk is dat zij opnieuw starten met een vervolgopleiding in het nieuwe schooljaar*

Aanpak en resultaten (5-23 jaar)

De aanpak voor jeugdigen die niet op school zitten verschilt voor leerplichtige en niet leerplichtige jeugdigen. Dit lichten we apart toe.

Aanpak bij jeugdigen van 5-18 jaar

Bij een leerling met een schoolinschrijving die niet naar school gaat, volgen we net als bij andere vormen van verzuim de MAS. De school houdt hierin de regie, het RBL volgt de routes zoals omschreven in de MAS.

Wanneer jeugdigen geen schoolinschrijving hebben (absoluut verzuim), is het RBL eerst aan zet. In de zomermaanden brengen we zo snel mogelijk alle jeugdigen zonder schoolinschrijving in beeld. Vaak is er sprake van een nog niet verwerkte verhuizing of is de administratie van scholen nog niet bijgewerkt. De jeugdige gaat dan gewoon naar school, maar dit is in ons systeem niet zichtbaar. Door middel van brieven en huisbezoeken proberen we in contact te komen met het gezin. In de zomer van 2020 zijn we gestart met een intensievere werkwijze voor deze jeugdigen. Het effect hiervan zal zichtbaar zijn in de eerste maanden van schooljaar 2020-2021. We verwachten dat we voor 1 oktober 2020 met alle jeugdigen zonder school contact hebben.

Vaak ontstaat absoluut verzuim in de overstap van het vo naar het mbo. De Sluitende Keten, waar het RBL samen met vo- en mbo-scholen de overstap volgt, probeert dit de voorkomen. De Sluitende Keten publiceert ieder jaar een eigen jaarverslag.

Ten slotte is er de groep jeugdigen die geen onderwijs volgt vanwege een vrijstelling op lichamelijke of psychische gronden. Elk jaar vindt er een evaluatie plaats om te bezien of een jeugdige klaar is om opnieuw in te stromen in het onderwijs. De jeugdarts van VGGM speelt hierin een belangrijke rol.

Resultaten 5-18 jaar

We zien dat van de thuiszitters bijna de helft (49%) bij de start van schooljaar 2020-2021 weer op school zit. Dit zijn er iets meer dan vorig schooljaar (47%). Deze lichte toename zien we vooral terug bij de thuiszitters die langdurig verzuimen. Van hen staat in oktober 77% ingeschreven op school. Vorig schooljaar was dat binnen deze groep 64%. Op dit moment is het ons nog niet duidelijk of en welke rol de Covid-19 crisis hierin speelde. Aan de hand van de resultaten van volgend schooljaar kunnen we beter concluderen of het daadwerkelijk steeds beter lukt om schooluitval na langdurig verzuim te voorkomen.

Van de jeugdigen met absoluut verzuim staat in oktober ongeveer de helft ingeschreven op school, bij de jeugdigen met een vrijstelling 5 onder a is dit ongeveer 20%. Dit is bij beide categorieën vrijwel gelijk aan vorig schooljaar. Dat van deze laatste groep minder jeugdigen weer terug keren naar school, is te verklaren doordat er binnen deze groep ook jeugdigen vallen die nog nooit eerder onderwijs volgden vanwege het ontbreken van een passende plek binnen het onderwijssysteem, zoals jeugdigen met een ernstige meervoudige beperking.

Aanpak bij jeugdigen van 18-23 jaar

Jeugdigen tussen de 18 en 23 jaar die stoppen met school zonder startkwalificatie, zijn potentiële vsv-ers. Het RBL ontvangt meldingen van school en neemt contact op met deze jeugdigen om te achterhalen waarom zij gestopt zijn met school en wat hun plannen zijn voor de toekomst. Wij stimuleren jeugdigen om te starten met een nieuwe opleiding en ondersteunen en begeleiden hen in deze zoektocht. Op die manier voorkomen wij dat deze jeugdigen daadwerkelijk vsv'er worden.

Het is niet voor alle jeugdigen een optie om terug naar school te gaan. RBL consulenten verwijzen deze jeugdigen door en dragen ze over aan een partij die passende ondersteuning kan bieden. Het RBL blijft de jeugdige monitoren. Ze blijven bij ons in beeld tot zij 23 jaar zijn of een startkwalificatie hebben behaald.

Afgelopen jaar kregen de consulenten van het RBL een training van het Schakelpunt onderwijs-werk over de arbeidsmarkt en welke ondersteuningsmogelijkheden er allemaal zijn voor jeugdigen die de overstap naar werk (willen) maken. Ook zijn we nauwer gaan samenwerken met het

Werkgever Servicepunt Midden-Gelderland, waardoor de RMC consulenten jeugdigen beter konden ondersteunen in de route naar de arbeidsmarkt. Komend schooljaar willen we hierin onze dienstverlening verder ontwikkelen en intensiveren.

Resultaten 18-23 jaar

Van de jeugdigen ouder dan 18 jaar zien we dat bij de start van het schooljaar 2020-2021 53% weer een opleiding volgt of hun startkwalificatie heeft behaald. Dit is een kleine stijging ten opzichte van vorig schooljaar (50%). Mogelijke verklaring is dat door de Covid-19 crisis de arbeidsmarkt op dit moment voor onze jeugdigen minder gunstig is, wat tot gevolg kan hebben dat zij er vaker voor kiezen om terug te keren naar school. Waar vorig schooljaar nog 30% van de jeugdigen werk had, is dat dit schooljaar 24%. De overige jeugdigen hebben bijvoorbeeld nog hulpverlening nodig waardoor zij op dat moment niet toe zijn aan het volgen van onderwijs. Voor een uitgebreide uitsplitsing van de resultaten van jeugdigen met een melding van voortijdig schoolverlaten verwijzen wij naar bijlage 3.

Resultaten jeugdigen zonder school

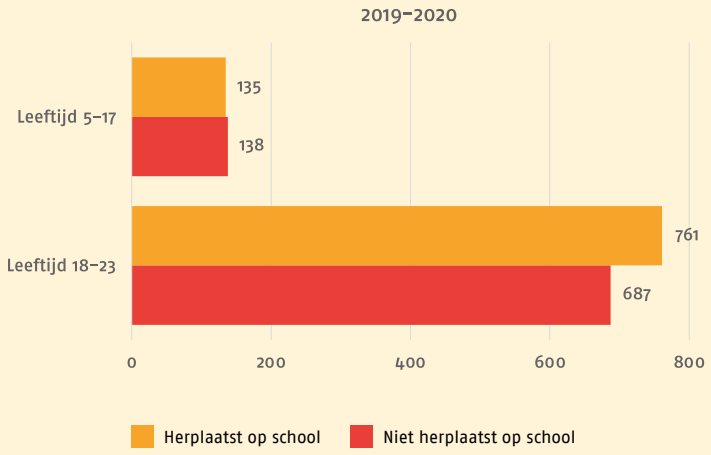

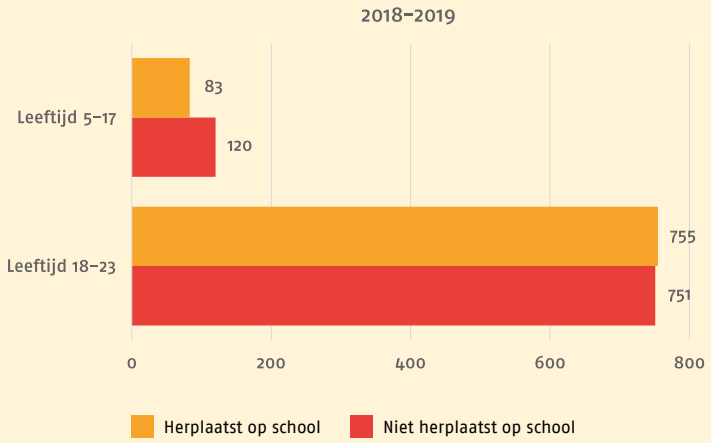

Vierogenprincipe bij vrijstellingen

Schooljaar 2019-2020 zette het RBL in op het beter intern toetsen van vrijstellingen voor "ander onderwijs" (artikel 15). Ouders van kwalificatieplichtige jeugdigen die geen regulier onderwijs volgen kunnen deze aanvragen. De expertisegroep vrijstellingen van het RBL denkt met leerplichtconsulenten mee over deze aanvragen en besluit samen met de betrokken consulent wat de beste oplossing is voor de jeugdige en of die oplossing aan de voorwaarden van een vrijstelling voldoet. Door deze aanpak daalde het aantal vrijstellingen artikel 15 van 43 in schooljaar 2018-2019 naar 9 in schooljaar 2019-2020.Het aantal leerplichtige vsv'ers (absoluut verzuim) nam toe.

De afname van het aantal vrijstellingen en de toename van leerplichtige vsv'ers betekent echter niet dat deze jeugdigen thuis op de bank zitten. Deze werkwijze zorgt er juist voor dat we meer maatwerkoplossingen kunnen bieden aan jeugdigen. Wij geloven dat dit hen op de lange termijn een beter perspectief biedt dan een vrijstelling of proces-verbaal op de korte termijn. Deze jeugdigen blijven zo bovendien op de juiste manier in beeld. Met een vrijstelling verdwijnen ze vaak tijdelijk uit beeld tot de vrijstelling verloopt. Door geen vrijstelling af te geven, zien we dat de overdracht naar RMC ook soepeler verloopt, 18 jaar is geen eindpunt meer. De doorlopende lijn tussen 5 en 23 jaar verloopt daardoor beter. Dit zien we terug in een stijging van het aantal 17-jarigen die de RMC consulenten begeleidden. Waren dit er in schooljaar 2018-2019 nog 19, in schooljaar 2019-2020 waren dit er 53. Bovendien heeft het RBL een vangnet; ieder jaar worden voormalig vsv'ers benaderd met de oud-vsv-actie (zie pagina 19).

Vrijstellingen

Dit jaar hadden minder jeugdigen (151) een vrijstelling dan 2018-2019 (196). Het inzetten van het vierogenprincipe heeft het gewenste effect. Opvallend is dat we de daling vooral bij de 15-, 16-, en 17-jarigen zien. Bij jeugdigen in de basisschoolleeftijd (5 tot en met 11 jaar) zien we juist een stijging van 34 in schooljaar 2018-2019 naar 47 in schooljaar 2019-2020. Deze stijging zien we niet bij één specifieke vrijstellingsgrond, maar komt terug in de vrijstellingen op lichamelijke of psychische gronden, wegens bezwaren tegen de richting van het onderwijs en vanwege inschrijving op een school in het buitenland. Omdat het nog steeds om kleine aantallen gaat, verwachten wij niet dat dit een trend wordt voor de komende jaren.

Aantal vrijstellingen schooljaar 2019-2020 (5-18 jaar)

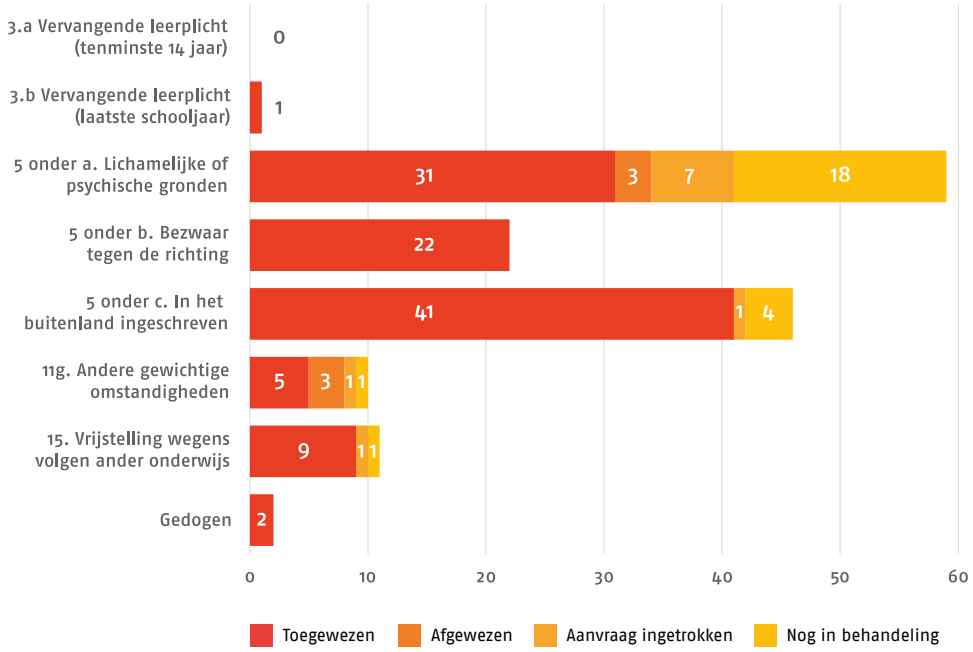

De vrijstellingsgronden 3a en 3b betreft jeugdigen jonger dan 16 jaar die al naar het mbo gaan. Bij de vrijstellingsgrond artikel 11g is geen sprake van een schooluitschrijving maar van tijdelijke onderbreking van geregeld schoolbezoek (bijvoorbeeld wegens ziekte). De rest van de vrijstellingen betreft ontheffing van de inschrijvingsplicht.

Oud-vsv-actie (18-23 jaar)

We monitoren niet alleen reguliere vsv'ers, maar ook oud-vsv'ers. Dit doen we tijdens onze jaarlijkse actie. Eerder maakten wij hier een aparte evaluatie van. Dit jaar nemen we dit op in ons jaarverslag.

Met de oud-vsv-actie brengen we de huidige situatie van deze jeugdigen in beeld en achterhalen we of zij ondersteuning krijgen. In februari 2020 bekeken we met behulp van gegevens van DUO en het Inlichtingenbureau of zij een schoolinschrijving, werk, werk en uitkering of uitkering hadden. Als dit niet het geval was, benaderden wij hen actief. Als de jeugdige een vraag over onderwijs heeft, begeleiden we hen zelf. Wanneer er een andersoortige ondersteuningsbehoefte is, dragen we warm over naar bijvoorbeeld het sociaal team of de afdeling Werk en Inkomen van de gemeente.

Situatie oud vsv'ers 2012-2013 t/m 2017-2018 (18-23 jaar)

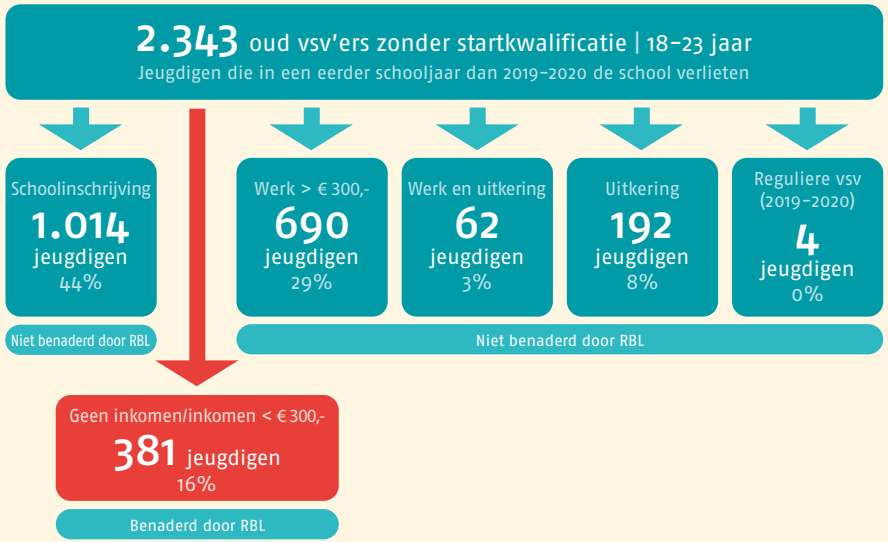

Resultaat oud-vsv-actie

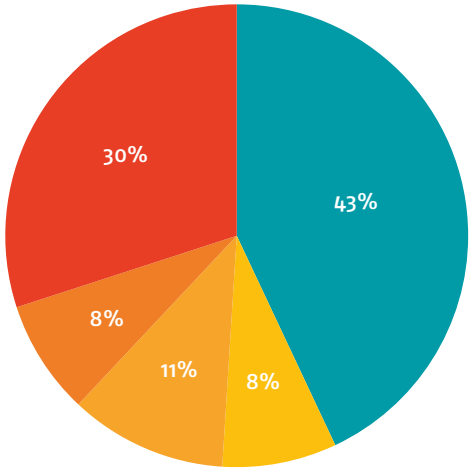

Positieve uitstroom | Geen dagbesteding | Overig | Uitkering | Geen uitstroom, geen contact

Positieve uitstroom

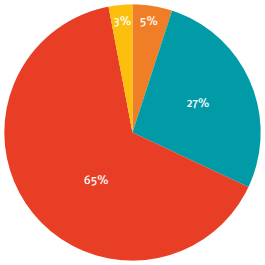

Startkwalificatie
School
Werk
Activerend werk/dagbesteding

Geen dagbesteding

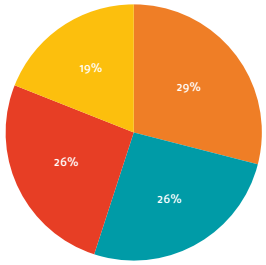

Werk zoekend
Opleiding zoekend
Nog in behandeling
Geen dagbesteding

Overig

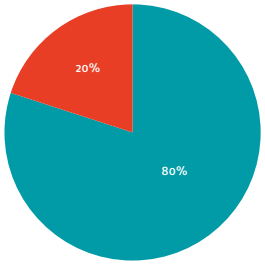

23+
Verhuisd

Resultaten oud-vsv-actie

Dit jaar benaderden we 381 oud-vsv'ers. Het betrof 16% van de totale groep van 2.343 jeugdigen. Dit was vrijwel gelijk aan het aandeel dat wij vorig jaar benaderden, toen ging het om 15%.

In totaal was er bij 43% van de 381 jeugdigen sprake van een positieve uitstroom. Dit is vrijwel gelijk aan vorig jaar (41%). Zoals we verwachtten door de Covid-19 crisis, nam het totaal aantal jeugdigen dat aan het werk is iets af. Vorig jaar was dit 70% van het totaal aantal positief uitgestroomde jeugdigen, dit jaar was dat 65%. We verwachten dat dit tijdens de oud-vsv-actie van 2021 verder af zal nemen. De categorie activerend werk/dagbesteding was dit jaar voor het eerst opgenomen als resultaat en kon om deze reden nog niet vergeleken worden.

Ook bij de andere resultaten zien we kleine verschillen tussen het huidige en vorige schooljaar. Iets meer jeugdigen ontvangen een uitkering (nu 8% t.o.v. 6% vorig schooljaar) en er zijn iets minder jeugdigen die buiten de doelgroep vallen (nu 11% t.o.v. 14% vorig schooljaar).

Oud-vsv'ers en ondersteuning

Om inzicht te krijgen in waar deze groep jeugdigen bekend is en of ze ondersteuning krijgen, vergelijken we onze bestanden met die van de sociale teams en afdelingen Werk en Inkomen van de gemeenten. Helaas was de vergelijking met de sociale teams van de gemeente Arnhem dit jaar vanwege technische problemen niet mogelijk. Hierdoor hebben we een minder goed beeld van de huidige situatie van de Arnhemse oud-vsv'ers. Werk en Inkomen van de gemeente Arnhem maakte wel de vergelijking. Naast deze vergelijkingen, vragen we uiteraard ook aan de jeugdige zelf of zij ondersteuning krijgen en van wie.

Van de 381 jeugdigen weten wij dat 104 jeugdigen (27%) ondersteuning krijgen. In 2018-2019 was dit 20%. Een groter aantal jeugdigen heeft dus ondersteuning ontvangen. In de figuur hieronder staat welke partij ondersteuning biedt. Bij een combi-traject gaat het om gelijktijdige ondersteuning van meerdere partijen. Met 11 van de 104 jeugdigen kregen wij zelf geen contact. Van hen zijn er 5 bekend bij Werk en Inkomen, 4 bij het sociaal team en 2 bij andersoortige organisaties.

Van 160 jeugdigen is bekend dat zij geen ondersteuning krijgen. Ten slotte zijn er 117 van de 381 jeugdigen van wie niet bekend is of zij ondersteuning krijgen en van wie. Van deze jeugdigen weten wij niet wat hun huidige situatie is en of zij ondersteuning ontvangen. Een deel van hen zou in beeld kunnen zijn van de sociale teams in Arnhem.

Wel ondersteuning en door welke partij

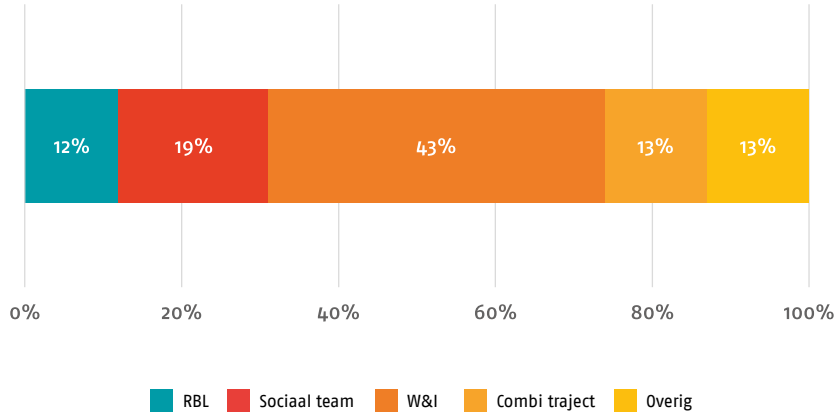

Interview

"Problemen worden niet opgelost als je ze probeert te vermijden"

Femke Dijkman

Laura Meijer

Als de motivatie ontbreekt, school niet als leuk wordt ervaren en het thuis ook niet op rolletjes loopt, kunnen jeugdigen in een negatieve spiraal terecht komen. De schoolsluiting in het voorjaar van 2020 kon er voor zorgen dat de verbinding met school en het contact met docenten nog meer verloren ging. Het overkwam Ronald*. Toch kwam hij, met eigen inzicht én met behulp van trajectbegeleider Femke en RBL consulent Voortijdig Schoolverlaten (vsv) Laura, gemotiveerd uit die negatieve spiraal.

Ronald is een negentienjarige student Bedrijfsadministratie aan het Graafschap College in Doetinchem. Hij heeft een passie voor economie en financiën. Zijn huidige opleiding ziet Ronald echter als noodzakelijk opstapje naar het hbo. "Bedrijfsadministratie is niet helemaal mijn ding. Het gaat alleen maar over facturen boeken en journaalposten. Geef mij maar moeilijke economische sommen, daar heb ik meer plezier in". Als we hem vragen wat zijn toekomstplannen zijn, weet hij precies waar hij heen wil. "Ik ben een optimistische denker en heb grote plannen voor later. Ik wil na deze opleiding graag verder studeren aan het hbo en als ik de mogelijkheid krijg, een eigen bedrijf starten in een metropool".

Motivatie

Het ging in de afgelopen periode echter niet goed op school met Ronald. "Ik was niet gemotiveerd om aan school te werken en liep vaak achter op de lesstof. School was niet leuk en thuis liep ook niet alles op rolletjes. Door de uitbraak van Covid-19 gingen de scholen dicht. Dit vond ik in het begin fijn. Lekker thuis. Weg van al mijn problemen. Dat pakte echter niet goed uit. Ik werd lakser en kropte mijn problemen op. Hierdoor raakte ik steeds verder in de put".

Femke Dijkman is als trajectbegeleider betrokken bij het Loopbaanplein binnen het Graafschap College. Femke kent Ronald sinds begin van dit jaar. Hij verloor in die periode het overzicht, liep vast met zijn schoolwerk en meldde zich vaak ziek. "Ronald heeft moeite met zijn concentratie en veranderingen. Samen met problemen thuis, kon hij zich niet genoeg op school focussen."

Uitval

Laura Meijer, consulent vsv bij het RBL, werd ingeschakeld om Ronald weer te activeren en de schoolactiviteiten op te pakken. "Eind juni 2020 kreeg ik een melding over Ronald. School maakte zich zorgen, omdat het niet lukte contact met hem te krijgen. Omdat juist hij in deze Covid-19-tijd meer kans maakt om uit te vallen, heb ik Ronald uitgenodigd voor een gesprek op school, samen met zijn trajectbegeleider Femke."

Ronald: "Vlak voordat de zomervakantie begon, kreeg ik een WhatsApp-bericht van Laura. Het ging over mijn schoolverzuim. Ik schrok hier erg van en had dit niet verwacht. Voor het gesprek was ik erg zenuwachtig. Ik verwachtte dat het gesprek een preek werd en dat er consequenties aan mijn verzuim hingen. Het tegendeel bleek waar. Tijdens het gesprek ging het ook wel over mijn verzuim, maar ik had vooral het gevoel dat er naar mij geluisterd werd."

Zelfinzicht

In het gesprek vertelde Ronald over wat er in hem omging en waardoor het mis was gegaan met school. Daarbij toonde hij veel zelfinzicht. Laura: "Wat ook duidelijk werd, was zijn onverminderde motivatie om verder te komen richting zijn toekomstdroom. Dat zie ik vaker bij jeugdigen en geeft ook het belang van ons werk aan; hoeveel problemen jeugdigen soms ook hebben, het goed afronden van een opleiding is een doel dat kan motiveren om verder te gaan en stappen te zetten."

Ronald geeft aan dat de actie vanuit school én het RBL, hem de juiste push heeft gegeven om de opleiding verder af te ronden. "Ik heb in ieder geval een belangrijke les geleerd: Problemen worden niet opgelost als je ze probeert te ontwijken."

** Vanuit privacy oogpunt gebruiken we een gefingeerde naam. Ronald is woonachtig in een gemeente binnen de regio Midden-Gelderland.*

4

JONGEREN IN KWETSBARE POSITIE

Het RBL monitort alle jongeren in een kwetsbare positie die in de zomer van 2019 een overstap maakten. Het gaat om een overstap van vmbo-basis, praktijkonderwijs, voortgezet speciaal onderwijs en mbo entree naar mbo entree, mbo niveau 2, werk of dagbesteding. Ook het schakelpunt onderwijs-werk komt in dit hoofdstuk aan bod.

Situatie jongeren in kwetsbare positie

In schooljaar 2019-2020 gaat het om 1.096 jongeren van wie er 71 niet meer binnen de doelgroep van het RBL vallen, omdat zij bijvoorbeeld verhuisd zijn naar een woonplaats buiten de regio. Van hen kunnen wij de huidige situatie niet achterhalen. Van de overige 1.025 jongeren heeft 77% (t.o.v. 76% in schooljaar 2018-2019) een startkwalificatie, een schoolinschrijving (op 01-06-2020) of werk.

Opvallend is dat 3% van de jongeren in kwetsbare positie in schooljaar 2019-2020 een startkwalificatie heeft, tegenover 34% in schooljaar 2018-2019. Daarnaast valt op dat de groep jongeren die een schoolinschrijving heeft veel groter is dan in schooljaar 2019-2020 (63% t.o.v. 27%). De verklaring die wij hier nu voor hebben is dat door de schoolsluiting vanwege Covid-19, de examinering mogelijk vertraagd is. Ten slotte valt op dat het aandeel jongeren met werk (12%) iets kleiner is ten opzichte van het schooljaar 2018-2019, toen 15% van deze jongeren werk had. Dit is mogelijk ook een gevolg van Covid-19.

Van de jongeren met geen of weinig inkomsten startten er 19 in schooljaar 2020-2021 toch met een nieuwe opleiding. De overige jongeren krijgen mogelijk een vorm van dagbesteding en/of ondersteuning van de sociale teams. Wij hebben geen toegang tot deze gegevens.

Situatie jongeren in kwetsbare positie (16-23 jaar)

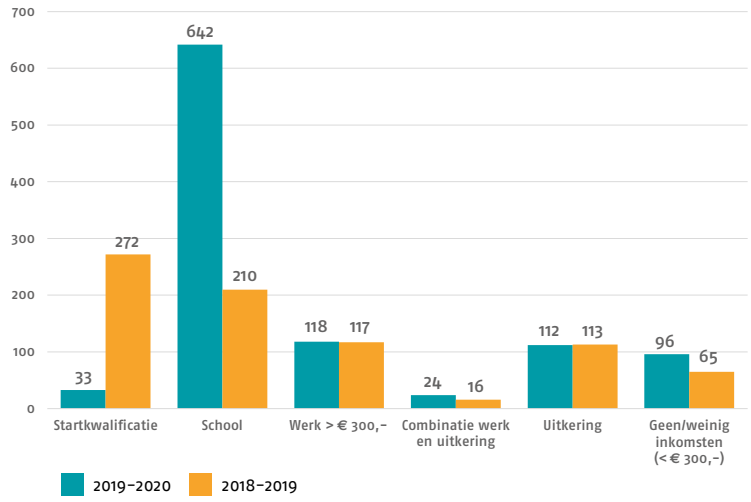

Schakelpunt onderwijs-werk

Het RBL is opdrachtnemer van het project Schakelpunt onderwijs-werk uit het regionaal vsv-programma 2017-2020. Het Schakelpunt heeft als doel om een sluitend netwerk te creëren in de regio voor de overgang van school naar werk voor jeugdigen van mbo niveau 1 en 2. In 2021 start het nieuwe regionale vsv programma. Hierin blijft het Schakelpunt een rol spelen.

Afgelopen schooljaar besteedden de consulenten in samenwerking met de gemeente Arnhem als centrumgemeente en het WerkgeversServicepunt Midden-Gelderland (WSP) veel aandacht aan het opzetten van de studentoverleggen op de mbo-scholen. Drie keer per jaar bespreken de school, het WSP en het Schakelpunt de jeugdigen die overstappen naar werk en die daarbij ondersteuning nodig hebben. Door de studentoverleggen komt er meer inzicht in hoe scholen omgaan met het vraagstuk arbeid, en wat ieders rol hier in is. Het Schakelpunt faciliteert de overleggen. Het Schakelpunt pakt de begeleiding op wanneer het niet past bij de rol van de school of het WSP. Afgelopen jaar zijn er 47 jeugdigen besproken. De scholen gingen met 26 jeugdigen aan de slag,

het WSP met 8 jeugdigen en het Schakelpunt met 7 jeugdigen. Bij de overige 6 jeugdigen was het passend dat de consulent van het RBL de jeugdige zou begeleiden.

Naast de studentoverleggen is er ook ingezet op het volgende:

Signaleren

Het Schakelpunt onderhoudt contact met onder andere de afdelingen Werk en Inkomen van de gemeenten, sociale teams en jobcoachorganisaties om de overstap van school naar werk voor mbo-studenten in een kwetsbare positie op de agenda te houden. Daarnaast onderzochten we dit schooljaar hoe we de sociale routekaart die we ontwikkelden digitaal toegankelijk kunnen maken voor jeugdigen, ouders en samenwerkingspartners. Dit krijgt een vervolg in het regionaal vsv-programma van 2021-2024.

Schakelen

Het Schakelpunt begeleidt jeugdigen richting arbeid waar geen andere partij dit kan doen. Afgelopen jaar ging het om 41 jeugdigen (inclusief de 7 jeugdigen vanuit de studentoverleggen). Dit zijn er 14 meer dan vorig schooljaar. De meeste aanmeldingen komen vanuit scholen van binnen en buiten de regio, maar ook van het RBL en doorstroomcoaches. De resultaten zijn afgebeeld in de grafiek 'Resultaat na aanmelding bij Schakelpunt'.

Ondanks de Covid-19 crisis zijn er relatief meer jeugdigen aan het werk gegaan. Ook valt op dat jeugdigen ervoor kozen om toch weer een opleiding te gaan volgen. We verwachten dat het effect van de Covid-19 crisis in het schooljaar 2020-2021 duidelijker te zien zal zijn voor de jeugdigen in kwetsbare positie.

Naast de begeleiding van jeugdigen, zette het Schakelpunt ook het arbeidsdeskundig team op bij een locatie van ROC Rijn IJssel. Doel van dit team is om alle vragen van de school rondom arbeid en participatie te beantwoorden. Het team is aanvullend op de zorgstructuur van de school. Ten slotte gaf het Schakelpunt afgelopen schooljaar een training aan de consulenten van het RBL over de arbeidsmarkt, het netwerk en de participatie-instrumenten zodat zij meer inclusief kunnen werken op het gebied van onderwijs en participatie.

Monitoren

Net als voorgaande jaren deed het Schakelpunt mee aan de oud-vsv-actie van het RBL. Daarnaast wilden we dit schooljaar meer monitoren op duurzaamheid van het werk van de jeugdigen. Hiervoor maakten we een aanzet door meer jobcoaches in te zetten zodat jeugdigen hun werkplek beter konden behouden.

Resultaat na aanmelding bij Schakelpunt

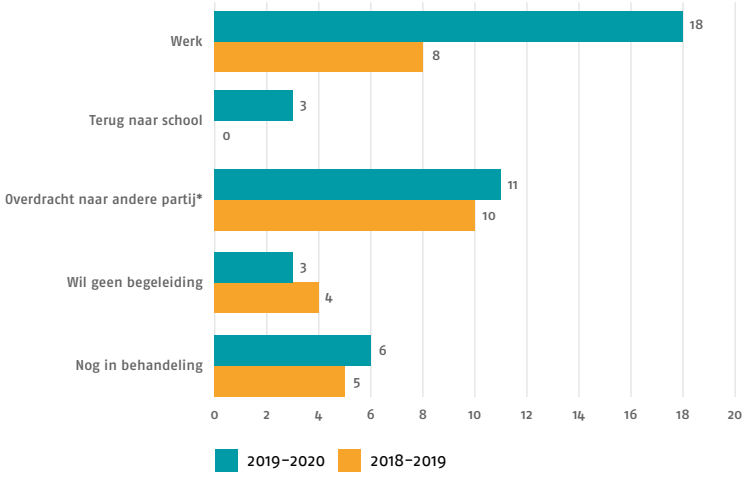

* W&I, dagbesteding/activerend werk, sociaal team

Interview

Samenwerking zorgt voor een betere verbinding tussen school en werk

Maartje van der Ven

Zorgen voor een zachte landing als jeugdigen de overstap maken naar de arbeidsmarkt. Het Schakelpunt onderwijs-werk focust zich op jeugdigen die van mbo entree en mbo niveau 2 overstappen naar werk. Het Schakelpunt wordt ingezet om de jeugdigen van school naar werk te begeleiden en te voorkomen dat zij tussen wal en schip raken. Samenwerking met verschillende partijen zorgt voor een betere transitie van school en werk. De focus ligt hierbij op samen doen wat nodig is.

Maartje van der Ven is consulent arbeid bij het RBL: "Wij zien dat sommige jeugdigen iemand nodig hebben die ze bij de hand neemt om de overstap van school naar werk goed te maken. Soms hebben jeugdigen wat extra ondersteuning nodig om kans te maken op de arbeidsmarkt. Extra ondersteuning die wij niet kunnen bieden. Dan matchen wij de jeugdige, in overleg met de gemeente, met een partij zoals VLOWW".

Breder kijken

Tijs Abeling is arbeidsondersteuner en coach bij VLOWW: "Wij worden ingeschakeld wanneer de afstand tot de arbeidsmarkt écht groot is. Wij richten ons op problemen in de privésfeer die het vinden van werk beïnvloeden. Daarbij kijken wij naar alle leefgebieden waarmee de jeugdigen te maken krijgen. Van het niet op orde hebben van administratie tot zaken als verslaving. Daardoor kunnen we veel breder kijken en dat is vooral bij deze doelgroep van belang."

Werkfit

Zo ook in het geval van Job*. Job kwam via het studentoverleg op school in beeld bij het Schakelpunt. Tijdens het overleg en in de gesprekken daarna met Job bleek dat hij onvoldoende werkfit is en dat hij ondersteuning nodig heeft om de overstap te maken naar de arbeidsmarkt. VLOWW werd ingeschakeld. Tijs: "Job heeft een goed ontwikkeld leervermogen, maar mede vanwege zijn privésituatie weinig zelfvertrouwen en geen structuur in zijn leven. Wij maken stappen om zelfvertrouwen en meer structuur in het leven te krijgen. Ontwikkelingen die nodig zijn om hem werkfit te maken voordat hij stappen kan maken naar arbeid."

Tijs Abeling

Warme overdracht

Na een warme overdracht vanuit het Schakelpunt naar VLOWW laat het Schakelpunt Job los. Er is alle vertrouwen dat VLOWW Job gaat helpen om op een passende werkplek terecht te komen. VLOWW blijft Job volgen tot hij zelf de regie heeft, regulier aan de slag is en met de werkgever verder kan.

** Vanuit privacy oogpunt gebruiken we een gefingeerde naam.*

Leerlingpopulatie per leeftijd

Gemeente	Arnhem	Duiven	Lingewaard	Overbetuwe	Renkum	Rheden	Rozendaal	Westervoort	Zevenaar	Totaal
Leeftijd										
4 jaar	1.679	220		525	225	358	16	149	383	3.555
5 jaar	1.661	245		551	273	380	15	152	445	3.722
6 jaar	1.706	250		512	277	381	21	116	416	3.679
7 jaar	1.739	213		569	272	407	24	155	383	3.762
8 jaar	1.628	265		556	332	435	24	135	468	3.843
9 jaar	1.774	268		561	339	467	22	158	456	4.045
10 jaar	1.788	276		609	334	441	21	146	419	4.034
11 jaar	1.762	291		593	337	432	26	164	467	4.072
12 jaar	1.724	244		545	340	408	29	156	435	3.881
13 jaar	1.741	293		589	367	462	26	156	451	4.085
14 jaar	1.667	303		657	387	437	29	165	467	4.112
15 jaar	1.601	316		625	368	498	22	159	483	4.072
16 jaar	1.711	337	649	721	360	496	27	183	507	4.991
17 jaar	1.818	355	687	733	386	534	23	151	514	5.201
18-	**23.999** **42,06%**	**3876** **6,79%**	**1336** **2,34%**	**8346** **14,63%**	**4597** **8,06%**	**6136** **10,75%**	**325** **0,57%**	**2145** **3,76%**	**6294** **11,03%**	**57.054**
18 jaar	1.893	398	600	645	303	499	25	172	528	5.063
19 jaar	2.191	355	605	599	310	527	15	180	479	5.261
20 jaar	2.125	325	531	558	296	500	11	157	464	4.967
21 jaar	2.528	313	490	514	215	488	14	141	398	5.101
22 jaar	2.345	298	406	461	221	465	13	142	401	4.752
18+	**11.082** **44,07%**	**1.689** **6,72%**	**2.632** **10,47%**	**2.777** **11,04%**	**1.345** **5,35%**	**2.479** **9,86%**	**78** **0,31%**	**792** **3,15%**	**2.270** **9,03%**	**25.144**
Totaal	**35.081** **42,68%**	**5.565** **6,77%**	**3.968** **4,83%**	**11.123** **13,53%**	**5.942** **7,23%**	**8.615** **10,48%**	**403** **0,49%**	**2.937** **3,57%**	**8.564** **10,42%**	**82.198**

Bron: CBS Statline, januari 2020

Leerlingpopulatie per onderwijssoort

Gemeente	Arnhem	Duiven	Lingewaard	Overbetuwe	Renkum	Rheden	Rozendaal	Westervoort	Zevenaar	Overig	Totaal
Jeugdigen van 4-18 jr											
BO	13.815	2.067		4.615	2481	3.281	196	1.186	3.488	207	31.336
SBO	412	60		129	23	97		47	106	4	878
SO	419	48	1	98	63	116	4	34	95	2	880
VSO	352	45	20	174	93	106	2	33	83	28	936
PRO	240	35	17	48	39	77		26	87	3	572
AVO	905	142	2	309	309	337	17	90	73	5	2.189
VMBO	2.910	574	269	1.057	420	829	15	339	999	49	7.461
HAVO	1.646	350	216	773	360	371	31	152	574	17	4.490
VWO	1.963	263	144	654	539	535	62	130	359	13	4.662
VAVO	52	2	7	7	6	10		1	4	3	92
MBO1	36	4	4	6	2	6		4	10		72
MBO2	165	22	56	47	18	25		14	43	4	394
MBO3	77	32	55	50	21	24		17	37	1	314
MBO4	329	101	143	150	57	105	5	49	183	4	1.126
MBO niveau onbekend			2		1	1					4
Totaal 4-18 jaar	**23.321**	**3.745**	**936**	**8.117**	**4.432**	**5.920**	**332**	**2.122**	**6.141**	**340**	**55.406**
Jeugdigen van 18-23 jr											
VSO	85	8	16	26	14	25		5	14	30	223
PRO	49	4	8	16	8	4		5	14	8	116
AVO	24	1	2	3	2	3	1		1	3	40
VMBO	58	2	17	19	8	6		1	8	10	129
HAVO	291	55	98	79	47	74	3	22	74	12	755
VWO	497	77	144	183	166	155	19	19	86	40	1386
VAVO	250	22	38	52	33	54	5	18	39	21	532
MBO1	149	9	13	20	9	28		10	25	13	276
MBO2	806	117	181	178	79	179	1	67	169	32	1809
MBO3	603	130	229	256	90	171	2	62	228	20	1791
MBO4	2.194	391	631	589	266	515	7	170	572	103	5438
MBO niveau onbekend	1									1	2
Totaal 18-23 jaar	**5.007**	**816**	**1.377**	**1.421**	**722**	**1.214**	**38**	**379**	**1.230**	**293**	**12.497**
Eindtotaal 4-23 jaar	**28.328**	**4.561**	**2.313**	**9.538**	**5.154**	**7.134**	**370**	**2.501**	**7.371**	**633**	**67.903**

Bron: Leerlingregistratie RBL/DUO, 1 juni 2020

In deze bijlage vindt u de resultaten van alle meldingen van voortijdig schoolverlaten die het RBL behandeld heeft. Deze jeugdigen zijn benaderd en begeleid door de RBL consulenten voortijdig schoolverlaten. Dit jaar zaten hier meer jeugdigen bij die nog geen 18 waren. De leerplichtconsulent blijft dan ook betrokken. De resultaten van deze leerplichtige jeugdigen zijn ook meegenomen in deze tabel.

Resultaat uitgeschreven jeugdigen	2019-2020		2018-2019	
	Absoluut	**In %**	**Absoluut**	**In %**
Uitstroom opleiding				
Herplaatst in reguliere opleiding	678	44%	569	36%
Schriftelijk/particulier onderwijs/extraneus	62	4%	72	5%
Startkwalificatie behaald	42	3%	87	6%
Werk met interne opleiding	20	1%	27	2%
Totaal uitstroom opleiding	**802**	**52%**	**755**	**48%**
Uitstroom werk				
Werk zonder zicht op startkwalificatie	365	24%	460	30%
Werk heeft al startkwalificatie	2	0%	1	0%
Totaal uitstroom werk	**367**	**24%**	**461**	**30%**
Geen uitstroom				
Hulpverlening	64	4%	57	4%
Werkzoekend	20	1%	19	1%
Opleiding zoekend	1	0%	1	0%
Onbekend/geen resultaat na acties	80	5%	86	7%
Zorgtaken/zwanger	7	0%	6	0%
Nog in begeleiding bij RMC	33	2%	33	2%
Overig*	114	7%	88	6%
Totaal geen uitstroom	**319**	**21%**	**290**	**19%**
Overige uitstroom				
23 jaar geworden	4	0%	4	0%
Uit regio / land verhuisd	42	3%	50	3%
Totaal overige uitstroom	**46**	**3%**	**54**	**3%**
Totaal uitstroom	**1.534**	**100%**	**1.560**	**100%**

* Wajong, bbl-plek zoekend, detentie, reizen, toegeleid naar WSP, W&I, enz..

Begrippenlijst

Absoluut verzuim
Er is sprake van absoluut verzuim wanneer een leerplichtige of kwalificatieplichtige jeugdige niet is ingeschreven op een school. Bij melding is de school van de jeugdige in ieder geval onbekend. Uit onderzoek van het RBL moet blijken of een jeugdige daadwerkelijk bij geen enkele school staat ingeschreven.

Beginnend verzuim
Vermoedelijk ongeoorloofd schoolverzuim van minder dan 16 uur les- of praktijktijd in 4 aaneengesloten weken. Het gaat bijvoorbeeld om veelvuldig te laat komen of spijbelen. De consulent nodigt een jeugdige dan uit voor een preventief gesprek.

Beschermingstafel
Multidisciplinair casuïstiek overleg tussen jeugdbeschermings- en zorgpartners en gemeenten. De Beschermingstafel wordt bijeen geroepen wanneer een gezinssituatie onveilig is, vrijwillige hulpverlening ontoereikend en/of een kinderbeschermingsmaatregel wordt overwogen.

DUO
Dienst Uitvoering Onderwijs. De dienst voert verschillende onderwijswetten- en regelingen uit. Waaronder het beheren van het verzuimloket voor het melden van verzuim van leerlingen. Ook zien wij via DUO of en waar jeugdigen zijn ingeschreven op school en of zij een startkwalificatie hebben behaald.

Gemeentelijke RMC-taken (RMC)
RMC staat voor Regionale Meld en Coördinatie functie. De wettelijke regeling is vastgelegd in meerdere wetten, wat ervoor zorgt dat het beleid ten aanzien van voortijdig schoolverlaten een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de gemeente en schoolbesturen. Het RBL voert de gemeentelijke RMC taken uit. Scholen zijn wettelijk verplicht om voortijdig schoolverlaters bij het RBL te melden.

Halt
Bij ongeoorloofd verzuim kan de leerplichtconsulent verkort proces-verbaal opmaken. Dit betekent dat een jeugdige bij bureau Halt een leerstraf of werkopdracht krijgt. Deze maatregel kan ingezet worden bij jeugdigen van 12 jaar en ouder. Met een doorverwijzing naar Halt kan een strafrechtelijk traject worden voorkomen.

Inlichtingenbureau
Het inlichtingenbureau vergelijkt gegevens van burgers die bij gemeenten bekend zijn met de gegevens van tal van andere overheidsorganisaties, zoals de Belastingdienst, het UWV en de SVB.

Jongeren in kwetsbare positie
Dit is een groep jeugdigen in vmbo-bb, leerwerktraject, isk, de entreeopleiding en mbo niveau 2. Ook gaat het om jeugdigen die van het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs overstappen naar het mbo. De taak van het RBL:

- Alle jeugdigen van 12 tot 23 jaar zonder startkwalificatie worden ondersteund in het vinden van een passende plek dankzij een sluitend regionaal vangnet van partijen uit onderwijs, gemeenten, zorg en arbeid.
- Monitoren van jeugdigen vanuit het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs.
- Het monitoren van jeugdigen in een kwetsbare positie in de leeftijd van 16 tot 23 jaar. Het RBL krijgt de uitstroomprofielen van jeugdigen die uitstromen uit het pro en vso om dit goed te kunnen monitoren.

Langdurig verzuim
Leerplichtige leerlingen met schoolinschrijving die deze meer dan 4 weken aaneengesloten niet bezoeken. Dit is een vorm van relatief verzuim. Deze leerlingen zijn ook thuiszitters.

Leerplicht(wet)
Alle jeugdigen tussen 5 en 16 jaar die in Nederland wonen zijn leerplichtig. Dit betekent dat zij ingeschreven moeten staan op een school en deze regelmatig moeten bezoeken. Dit geldt ook voor jeugdigen met een andere nationaliteit en nieuwkomers. Jeugdigen moeten uiterlijk de 1e dag van de nieuwe maand nadat zij 5 zijn geworden naar school. De leerplicht duurt tot en met het einde van het schooljaar. Als een jeugdige 16 jaar wordt, dan moet hij of zij het schooljaar dus nog afmaken. Een schooljaar loopt van 1 augustus tot en met 31 juli. Als een jeugdige minimaal 12 volledige schooljaren naar school is geweest, is de leerplicht ook afgelopen. Een klas overslaan telt ook mee als een volledig schooljaar.

Luxe verzuim
Vermoedelijk ongeoorloofd verzuim waarbij een jeugdige zonder toestemming buiten de schoolvakanties om, één of meerdere dagen 'vrij' heeft genomen.

Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS)
Instrument voor aanpak schoolverzuim opgesteld door Ingrado, Openbaar Ministerie, Halt en VNG.

MGR-SDCG
De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling - Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland, **www.mgrsdcg.nl**

Ongeoorloofd schoolverzuim
Van ongeoorloofd schoolverzuim is sprake als een jeugdige zonder geldige reden niet op school is. De ouders zijn dan strafbaar. Of de jeugdige is strafbaar als hij 12 jaar of ouder is. Scholen zijn wettelijk verplicht verzuim te melden bij het RBL.

Oud-vsv'ers
Dit zijn jeugdigen die in een eerder schooljaar dan 2019-2020 stopten met school en die nog geen startkwalificatie hebben.

Proces-verbaal
Een leerplichtconsulent kan een proces-verbaal opmaken tegen een ouder en/of jeugdige bij ongeoorloofd verzuim en absoluut verzuim. Een proces-verbaal is onderdeel van de strafrechtelijke aanpak schoolverzuim. Om een proces-verbaal op te maken, moet de leerplichtconsulent geregistreerd staan als BOA; een buitengewoon opsporingsambtenaar.

Regionaal programma voortijdig schoolverlaten
Gemeenten en schoolbesturen stelden een programma met maatregelen op met als doel het aantal vsv'ers in de subregio Arnhem te verminderen en om meer aandacht te geven aan jeugdigen in een kwetsbare positie. Verzuim 18+ en Schakelpunt onderwijs-werk zijn twee van deze maatregelen.

Schakelpunt onderwijs-werk

Het doel: het realiseren van een sluitend netwerk bij de overgang van jongeren in een kwetsbare positie van onderwijs naar werk. Doelgroep: jeugdigen vanuit mbo entree en niveau 2 die uitvallen en de groep oud-vsv'ers. Om het doel te bewerkstelligen zijn er 3 subopdrachten geformuleerd:

1. Signaleren

- ✓ Overzicht organiseren van het beschikbare ondersteuningsaanbod in de regio voor jeugdigen (van entree en mbo niveau 2) bij de overgang van school naar werk;
- ✓ Successen en knelpunten signaleren en voorstellen doen om meer samenhang te realiseren.

2. Schakelen

- ✓ Het optreden als verbindende schakel tussen genoemde partijen;
- ✓ Het doorverwijzen (d.m.v. een warme overdracht) en/of begeleiden van jeugdigen naar passende voorzieningen. Of, bij het ontbreken van die voorzieningen, het zelf begeleiden naar werk.

3. Monitoren

- ✓ De uitstroom van jeugdigen vanuit de entree opleiding en mbo niveau 2 inzichtelijk maken; welke jeugdigen vinden een baan binnen welke termijn en met welke ondersteuning?

Scholingsplicht

Jongeren van 18 tot 27 jaar met een WWB uitkering krijgen vanuit de gemeente de scholingsplicht opgelegd wanneer zij nog geen start-kwalificatie hebben behaald. De jongere is dan verplicht om te starten met een opleiding. Het is per gemeente afhankelijk hoe de scholings-plicht ingevuld wordt.

Schoolsluiting

In de bestrijding van de Covid-19 pandemie werd besloten dat op 16 maart 2020 de scholen in Nederland dicht gingen. Jeugdigen kwamen gedwongen thuis te zitten om onderwijs op afstand te volgen. Deze schoolsluiting heeft een grote impact gehad op deze jeugdigen, de scholen en op onze werkwijze. In mei werd het onderwijs op de scholen (gedeeltelijk) weer hervat.

Sluitende Keten

Sluitende Keten is een project van de Lerende Regio Arnhem. Hierin werkt het RBL samen met vmbo en mbo-scholen aan een soepele overgang van leerlingen. De sluitende keten maakt jaarlijks een eigen jaarverslag.

Sociaal team

In dit jaarverslag gebruiken we de term sociaal team, maar hiermee bedoelen we ook de wijkteams, gebiedsteams, de lokale toegang, enzovoort.

Startkwalificatie

Een startkwalificatie is een diploma op minimaal havo, vwo, mbo niveau 2 of hoger.

Start & Go MBO

Een project die zich focust op het verbeteren van de overstap van vo naar mbo voor jongeren in een kwetsbare positie. Voor meer informatie: **www.start-and-go-mbo.nl**

Thuiszitters

Thuiszitters zijn jeugdigen die geen onderwijs volgen. Dat kan omdat zij geen schoolinschrijving hebben (absoluut verzuim), zijn vrijgesteld op lichamelijke of psychische gronden (artikel 5 onder a) of omdat zij de school van inschrijving 4 weken aaneengesloten of langer niet bezoeken.

Voortijdig schoolverlaters

Een jeugdige is een voortijdig schoolverlater als:

- hij/zij nog geen 23 jaar is én;
- hij/zij geen diploma van het vwo,havo of minimaal niveau 2 van het mbo heeft én;
- hij/zij gedurende een maand zonder geldige reden het onderwijs niet meer heeft gevolgd of;
- hij/zij bij de school wordt uitgeschreven of van school wordt verwijderd.

Het RBL benadert en begeleidt de jeugdigen tussen de 18 en de 23 jaar die in het huidige schooljaar zijn uitgevallen.

Vrijstelling

Jeugdigen kunnen worden vrijgesteld van de leerplicht of kwalificatie-plicht. Ouders kunnen een beroep doen op vrijstelling van de inschrijvingsplicht of vrijstelling van geregeld schoolbezoek.

Vrijstelling - van de inschrijvingsplicht

De leerplichtwet kent vier gronden waarop ouders zich kunnen beroepen op vrijstelling van de inschrijvingsplicht;

- Wanneer een jeugdige lichamelijk of psychisch niet in staat is onderwijs te volgen (artikel 5 onder a);
- Wanneer ouders bezwaren hebben tegen de richtingen van het onderwijs (artikel 5 onder b);
- Wanneer een jeugdige onderwijs volgt in het buitenland (artikel 5 onder c);
- Wanneer een jeugdige ander onderwijs volgt, bijvoorbeeld particulier (artikel 15).

Vrijstelling - van geregeld schoolbezoek

Ouders kunnen hierop een beroep doen wanneer er sprake is van gewichtige omstandigheden. Zoals overlijden van een familielid. Tot 10 dagen beslist de schooldirecteur. Bij gewenst verlof van meer dan 10 dagen beslist de leerplichtconsulent (artikel 11g).

Wettelijk verzuim, verzuimen

Vermoedelijk ongeoorloofd schoolverzuim van 16 uur of meer les- of praktijktijd in 4 aaneengesloten lesweken. De meldingen komen via het DUO-verzuimloket bij het RBL binnen. Meestal gaat het om verzuim met achterliggende problematiek.